

Formandens time

– ved Ø-Sammenslutningens repræsentantskabsmøde nov. 2023

Aktuelt	<p>Kommunekonference</p> <p>For få uger siden afholdt vi kommunekonference i Odense med temaerne grønne færges, havmiljø og SFU-planer.</p> <p>Vi synes selv det var en vellykket dag. Ud over vores landdistriktsminister deltog også 85 tilhører og debattører. Det var politikere og embedsmænd fra småø-kommunerne, øboere, Danske Rederier, KL, RealDania, Plan- og landdistriktsstyrelsen, Færgesekretariatet m.fl.</p> <p>Jeg synes vi havde nogle gode debatter, og vi fik også delt en masse viden. I kan hente mere information og se de forskellige præsentationer på vores hjemmeside.</p> <p>https://danske-smaaer.dk/nyheder/alt-om-kommunekonferencen-2023/</p>
Redegørelse	<p>Landdistriktpolitisk redegørelse</p> <p>Den årlige Landdistriktpolitiske redegørelse er kommet i oktober. Og her fylder vores småøer mere end de normalt gør. Derfor vil jeg her lige vise jer de vigtigste diagrammer som afspejler udviklingen på småøerne. Det går ikke fremad lige i øjeblikket, og det skyldes naturligvis at vi indtil nu ikke har set markante ændringer omkring blå landevej. Tværtimod har de høje brændstofpriser og evig kamp for at bevare en ordentlig fartplan på de fleste ruter været det som mange øboere har været mest optaget af. For slet ikke at tale om de nye grønne færges. Usikkerheden om dem lægger nok en dæmper på mange ø-drømme hos potentielle tilflyttere, men heldigvis har vi også øer i fremgang.</p> <p>Befolkningstal</p> <p>Befolkningstallet på de 27 småøer, der er medlem af Sammenslutningen af Danske Småøer, har siden 2016 været stigende, efter i en længere periode at have været faldende. Fra 2010-2022 er befolkningstallet på småøerne samlet set faldet ca. 10 pct. Den overordnede befolkningsfremgang siden 2016 dækker over en variation fra ø til ø. Således var der i 2022 befolkningsfremgang på 12 af de 27 småøer, mens der var en</p>

	<p>tilbagegang på 15 af øerne. Det er især Orø, Strynø og Agersø, der bærer den generelle befolkningsfremgang.</p> <p>Befolkningstal procentuelt Selvom småøerne samlet set har fået flere indbyggere siden 2016, dækker tallene over store variationer mellem de forskellige øer.</p> <p>Gennemsnitsalder Siden 2017 har gennemsnitsalderen ligget stabilt på omkring 55 år på småøerne, og den er endda faldet hen over det seneste år. Gennemsnitsalderen er dog stadig mere end ni år højere på småøerne end i landdistrikterne længere væk fra de større byer og mere end 12 år højere end landsgennemsnittet på 42,2 år (figur 8.2).</p> <p>Passagerer til de danske småøer Trods fremgangen i passagertallet siden 2015 ligger passagertallene for færgerne til småøerne stadig under niveauet for 2012.</p>
Øpolitik	<p>Nyt regeringsudspil på landdistriktsområdet på vej</p> <p>Det er regeringens politik, at vi skal have et Danmark, der hænger endnu bedre sammen. Et nyt landdistriktspolitisk udspil skal styrke landdistrikterne yderligere. På regeringens finanslovsforslag for 2024 er der afsat 100 mio. kr. årligt i perioden 2024-2027 til initiativer målrettet landdistriktsområdet. (Heraf er flere er "gamle" og kendte indsatser – fx Ø-støtten (både puljen og den til landbrugere). Dvs. det er ikke på den vis alt sammen nye midler. Det vil også sige at fuldt landevejsprincip skal indeholdes i de 100 mio. kr.)</p> <p>Initiativerne skal samles i et nyt landdistriktspolitisk udspil. Derfor tager ministeren rundt i landdistrikterne for at få gode input og tale om de styrker, udfordringer og muligheder for fremtiden, som borgerne ser for deres lokalområde. Danmarksturnéen gør stop i otte landsbyer fordelt over hele landet. Mød op og deltag, hvis I har mulighed for det.</p> <p>Ud over de planlagte borgermøder har Lise og jeg deltaget ved forskellige personlige møder med minister Louise S. Elholm fordi hun har ønsket at tale med forskellige interessenter om de samme emner. Men alle kan sende idéer og tanker til det landdistriktspolitiske udspil til ministeriets postkasse, og adressen er landdistriktsudspil@plst.dk</p>

Øpolitik	<p>Grønne færger</p> <p>Den grønne omstilling af færger var et af temaerne på vores kommunekonference i oktober.</p> <p>I øjeblikket er Svendborg, Faaborg-Midtfyn, Slagelse, Odder og Aalborg Kommuner i gang med udviklingen af nye standardfærger til deres færgeruter. Svendborg og Faaborg-Midtfyn har tilmed etableret et samarbejde hvor de udnytter de forskellige fordele både geografisk, videnskabsmæssigt og personalemæssigt der opstår når to kommuner i samme situation står over for at skulle gøre så stort et indkøb som en ny elfærge er. Det hørte vi bl.a. om ved kommunekonferencen.</p> <p>Kalundborg Kommune (Sejerø og Nekselø) er, så vidt vi ved, længere bagud, og endelig har vi Lolland Kommune, der har sat deres planer om indkøb af elfærge via standardfærgeprojektet i bero. Omvendt har de indført besparelser i færgedriften, der giver alvorlige forringelser på fartplanen til især Femø og Askø. Begrundelsen er, at færgebudgettet skal bære investeringen af en ny elfærge. Og så er der resten af øerne, hvor den grønne omstilling af færgerne slet ikke er på kommunernes dagsorden.</p> <p>Vi har fremsat ønsket om flere midler fra staten til grønne færger til alle de politikere, vi har mødt siden generalforsamlingen, og nævnt det gang på gang: Vores kommuner har ikke alle råd til at investere i grønne færger, nogle få er gået i gang, andre tøver fordi de enten rammer kommunens anlægsloft eller serviceramme, og andre igen er slet ikke kommet i gang.</p> <p>Niels Flemming Hansen (K) virker interesseret i at finde midler til grønne færger. Han mener, at der i EU er mange fonde som staten og kommunerne burde se nærmere på.</p>
Øpolitik	<p>Planlov</p> <p>26. oktober blev forslaget til en ny planlov fremsat af landdistriktsminister Louise S. Elholm, og det blev 1. behandlet d. 3. november. Nu skal Udvalget for Landdistrikter og Øer behandle det.</p>

	<p>Det sker i november og december, og 12. december afgives der en betænkning.</p> <p>I lovforslaget opereres med det nye begreb ø-udviklingsplan - et begreb vi alle sammen skal lære og forhåbentlig kommer til at tale om i fremtiden, for en ø-udviklingsplan vil være nøglen til at få dispensationer i tilfælde hvor det ikke er muligt i dag. Det bliver sådan at det er kommunen der skal lave disse ø-udviklingsplaner på initiativ fra og i samarbejde med øboere og dem der i øvrigt ejer boliger på øen.</p> <p>Vi har længe presset på for at der kan blive indført sådanne redskaber til lempelser på småøerne, og det bliver spændende nu at se, hvordan det bliver forhandlet igennem og hvordan det kommer til at leve ude i virkeligheden.</p> <p>På nogle øer har vi allerede i dag Strategisk-Fysiske udviklingsplaner eller det der ligner (fx Endelave, Aarø, Venø og Orø), og erfaringerne er gode. Vi har også tidligere i dag hørt om Avernakø-Lyø-Bjørnøs helhedsplan.</p>
Øpolitik	<p>Kystdirektoratets sagsbehandling</p> <p>Apropos lempelser af lovgivningen og sagsbehandling af sager på småøerne, så har LAG Småøerne fået lavet en rapport som afslører at der er forskel på hvordan sagerne behandles fra sagsbehandler til sagsbehandler, der er en stor procentdel som omgøres når der klages over afgørelsen, og der er en urimelig lang ventetid.</p> <p>Vi har fremlagt dette over for alle de politikere vi har mødt i Udvalget for Småøer, og vi har sendt det til miljøminister Magnus Heunicke. Han henviste til det svar vi allerede havde fået fra kontorchefen. Og så skrev vi igen til ham, og her har han så for nylig svaret at vi er velkomne til at møde de ansatte og få en forklaring på hvorfor de afgør sagerne som de gør. Det ved jeg at Dorte, Lise og Jan tidligere har prøvet uden at det var muligt at ændre særlig meget, men vi siger ja til tilbuddet igen.</p> <p>Jeg har også tænkt at vi måske burde tilbyde disse ansatte at komme med på øtur, når vi (alligevel) besøger en ø som har</p>

	<p>problemer med at få godkendt projekter pga. Planloven. Det vil vi overveje.</p> <p>Link til rapporten: https://lag-smaaoerne.blogspot.com/2023/06/standbeskyt.html</p>
Øpolitik	<p>Landbrug</p> <p>De steder hvor det er relevant, fremfører vi fortsat vores ønske om at man reserverer østøtten til landmænd der bor på øerne, samt at arealgrænsen på 100 hk skal ophæves også for landmænd der bor på øerne.</p> <p>Vi har endelig fået et møde i stand med landbrugsminister Jakob Jensen sidst i november, og i starten af januar vil vi tage ham med på øbesøg på Avernakø. Her vil vi vise og forklare de vanskeligheder Flemming og hans kone har ifm. generationsskiftet til deres datter Anne.</p> <p>Landbrug og Fødevarer har lavet en interessant undersøgelse af omfanget af fjernbrak. Den viser at det på landsplan er relativt lille – kun 2% af arealerne ligger mere end 100 km fra hovedejendommen. Men på småøerne tegner der sig et andet billede: her er det mellem 14 og hele 71% af arealet der er udlagt til brak. Vi vil undersøge hvad tallene er for fjernbrak.</p>
Drøftelse	<p>Landevejsprincip</p> <p>D. 28. august meldte Jakob Ellemann-Jensen ud at regeringen vil indføre fuldt landevejsprincip til danske øer. Det har vi naturligvis været overordentligt tilfredse med. Vi ved desværre ikke så meget mere om hvordan det går med løftet. For det er uklart for mange hvad det vil koste staten mere i forhold til de midler, der gives i dag. Vi har understreget over for vores politikere, at vi fortsat gerne vil kunne anvende tilskuddet med en vis frihed lokalt, da landevejs-tilskuddet allerede i dag benyttes på mange forskellige måder på de forskellige færgeruter. Vi har også understreget over for politikerne, at det er vigtigt at kommunerne ikke samtidig sætter taksterne op og på den måde laver en bypass på det nye tilskud, så rabatten</p>

	<p>tilfalder kommunekassen og ikke øboerne og færgets øvrige passagerer.</p> <p>Vi venter i øjeblikket på at landdistriktsministeriet melder ud, hvor mange penge der afsættes på finansloven, og hvordan det fulde landevejsprincip herefter skal udmøntes i praksis.</p>
Drøftelse	<p>Postlov</p> <p>Den nye postlov er ved at blive behandlet. Her har minister Thomas Danielsen været meget på banen for at sikre gode forhold på småøerne. Området skal liberaliseres, og for at småøerne ikke skal blive sorteper, og det bliver væsentlig dyrere og måske helt umuligt at sende breve til småøerne, har ministeren foreslået en særordning for småøerne. For det første har ministeren slået fast, at det skal være muligt at sende og modtage både post og pakker på alle småøerne til en pris som i resten af landet, og at den aktør, som får den opgave skal kompenseres af de øvrige postaktører. For det andet kan alle i dag ikke modtage/afsende pakker fra alle pakketransportører, og det vil den nye postlov sikre.</p> <p>Vi har i vores hørings svar fremført bekymring omkring brevomdeling, for vi kun ønsker, at der opsættes brevkasseanlæg på øhavnen, såfremt det godkendes af den enkelte ø OG kombineres med, at der sker husstandsomdeling minimum 3 gange om ugen (dvs. postaktøren tømmer anlæggene min. 3 gange om ugen og kører posten rundt). Vi har sagt ja til pakkeanlæg på øhavnene, da vi mener det vil gavne infrastrukturen for pakkepost og være en stor forbedring i forhold til i dag.</p> <p>Der bliver en overgangsordning på 2 år, hvor postaktøren kan iværksætte den særlige småø-ordning.</p> <p>P.t. bliver postloven forhandlet. Postloven er fremsat og førstebehandlet midt i okt. Andenbehandles den 28.11. og 3. behandles 30.11.</p> <p>Har I nogen spørgsmål eller kommentarer til postloven?</p>
Drøftelse	<p>Taxalov</p>

I disse uger forhandles en ny taxalov på Christiansborg. Man har foreslået at lave en helt særlig ordning for småøerne, og det med god grund, for med den nuværende taxalov er det ikke muligt at drive en fornuftig taxaforretning på småøerne. Derfor har vi som udgangspunkt udtrykt glæde over at der blæser nye vinde, men vi er også meget bekymrede for hvis taxareglerne ophæves fuldstændigt. Dvs. at enhver der har lyst kan fragte passagerer rundt på småøerne, såvel øboere som turister. Det frygter vi vil underminere den mulighed for et deltids levebrød som netop kunne være det som kom ud af en taxalov med visse lempelser på småøerne.

Vi har gjort alt hvad vi kunne for at forklare politikerne på Christiansborg hvad vores bekymring er. Hvad sker der forsikringsmæssigt hvis man bliver involveret i en ulykke eller hvis passageren vrikker om på foden når vedkommende stiger ud af bilen. Som det er nu, er det chaufførens egen forsikring, der skal dække, men forsikringsselskabet kan muligvis afvise den med henvisning til, at der er tale om erhvervsmæssig kørsel. Og så står både chauffør og passager i en usikker position. Hvordan sikrer man sig at chaufføren ikke har en fortid som vanvidsbilist eller kan stille med en pletfri børneattest.

Det, vi ser som den helt store mulighed er, at der kan etableres øtaxaer, som får lov at køre både sommer og vinter. Øtaxaer som har gjort sig den ulempe at følge de basale regler med sikkerhed og forsikring, men som ikke samtidig skal udkonkurreres af andre tilfældige øboer eller gæster om sommeren. Det vil sikre, at der er et levebrød året rundt. Og det vil gøre taxaordningen bedre, så man ikke ender med kun at kunne præge en taxa om sommeren, når der er mange gæster på øen.

Loven vedtages 25. november, og vi håber vi får lov at præge den. Hvis ikke vil vi naturligvis følge udviklingen og melde ind igen hvis det bliver tydeligere end nu, at der er behov for visse regler på området, så det ikke bliver det vilde vest, som vi frygter det bliver lige nu.

Har I nogen spørgsmål eller kommentarer til taxaloven?

Drøftelse

Virtuelle hegn – hvad mener man på øerne?

	<p>Vi har fået en henvendelse om begrebet virtuelle hegn.</p> <p>Et virtuelt hegn bruger en GPS-enheder i et halsbånd til at holde et dyr i et bestemt område. Det svarer til de "hundehegn", hvor man graver en ledning ned i jorden, der hvor "hegnet" skal være. Med virtuelle hegn til kvæg udsendes en lyd fra enheden til koen, hvis den nærmer sig hegnet. Hvis dyret krydser grænsen, udsendes en elektrisk impuls for at lære kvæget at blive i det indhegnede område: Dyrene modtager en akustisk advarsel, når de nærmer sig hegnets usynlige grænser. Hvis de ikke respekterer de gentagne advarsler, modtager de op til 3 lette strømstød, som skal få dem tilbage i folden. Når først dyrene har lært at respektere de akustiske advarsler, kan man efter behov begynde at flytte de digitale hegnspæle i terrænet.</p> <p>De virtuelle hegn er i øjeblikket forbudt i DK, men man har (bl.a. i Horsens kommune, og evt. ifm. Endelaves naturprojekt) ønsker om at afprøve dem i forbindelse med natur- og jagtområder, hvor der også går dyr, da det så ville give bedre adgangsmuligheder for mennesker. Det vil også være lettere at flytte dyrene ved fx oversvømmelser, da man kan slukke for hegnet.</p> <p>På Fanø er der et 5-års forsøg i gang: Den usynlige hegningsmetode hedder Nofence, og er egentlig ikke tilladt i Danmark. https://www.sagro.dk/nyhedsarkiv/her-gaar-koeer-i-usynlig-indhegning</p> <p>Hvad er holdningen til disse virtuelle hegn på øerne?</p>
Drøftelse	<p>Regler for autocampere¹</p> <p>Baggrundsviden: Reglerne er opdateret 15. november 2021.</p>

¹ Der er i øjeblikket stor uklarhed om reglerne for autocampere. De er ikke campingvogne, og derfor kan de holde hvor der er fri parkering, hvilket nogle gange misbruges. Autocamperne misbruger det her, så længe de kan sige, vi camperer ikke, vi raster. Der kan vokse en modstand mod autocampere fra befolkningens side, fordi de holder alle steder og fylder op i landskabet, og det kan også påvirke antallet af tyske og andre udenlandske autocamperturister negativt.

En autocamper under 3,5 ton er en personbil, men det som flere mener er, at den bør have en specifik køretøjskategori, så man kan lave specielle regler for autocamperne i færdselsloven.

	<p>Autocampere må parkere på alle parkeringspladser, så længe autocamperen kan holde inden for p-båsen.</p> <p>Hvis man indtager et område for en periode med et andet formål end blot at raste, fx ved at opholde sig på pladsen i en længere periode, slå lejr, have opslåede fortelte eller gøre lignende større indrettelser på parkeringsarealet, betragtes opholdet som campering og kan alene ske på en campingplads.</p> <p>Kirkeministeriet har nedsat en arbejdsgruppe i Plan- og Landdistriktsstyrelsen, der skal se nærmere på og eventuelt opdatere og uddybe et eksisterende vejledningsnotat fra 2021 om autocampere færdsel, parkering og campering.</p> <p>Formand for autocamperrådet siger i øvrigt: “Vi bliver jævnligt kontaktet af landmænd, der ønsker at oprette autocamperpladser på deres grund som et alternativ til at dyrke jorden. Det er jo noget, som kunne øge turismen i landsbysamfundet, men der siger de nuværende regler, at de højst må oprette tre pladser. Og der ser vi jo gerne, at det udvides, fordi tre pladser lige er i underkanten af, at det kan løbe rundt for landmanden.”</p> <p>I planlovsforslaget er der lagt op til at man skal have lov til fremover på eksisterende campingpladser og havne at etablere nogle få pladser til autocampere. Undtagen i strandbeskyttelseszonen. Vi hører fra nogle øer om problemer med at autocampere holder uhensigtsmæssigt forenden af små veje og i naturbeskyttelsesområder.</p> <p>Hvordan ser I på autocampere på jeres ø? Er de til gene?</p>
<p>Øvrig information</p>	<p>Status for friøer</p> <p>Forsøgsordningens idé er at afprøve nye tiltag, der kan understøtte udviklingen i landsbyer på op til 1.500 indbyggere og på de 27 småøer i Danmark.</p>

	<p>Politikerne i aftalekredsen bag ordningen er blevet enige om, at 17 projekter ud af de 25, der indsendte endelig interessetilkendegivelse i maj måned.</p> <p>Heraf er de 6 projekter på småøer nemlig Venø, Fur, Fejøl, Omøl, Årøl og Anholt.</p> <p>Projekterne behandles nu i Plan- og Landdistriktsstyrelsen og i Kirkeministeriets departement, hvor styrelsen og ministeriet undersøger hvilke lovfritagelser, der skal indgå i forsøgsordningen. Kirkeministeriet kontakter andre de relevante ministerier, hvis lovgivning, der ønskes fritagelser fra.</p> <p>I slutningen af november 2023 forventes aftalekredsen at mødes igen for at beslutte, hvilke landsbyer og øer samt hvilke lovfritagelser, der konkret skal indgå i en forsøgsordning. Det vil så kunne fremlægges som lovforslag i foråret 2024 og tidligst blive effektueret i juli 2024.</p> <p>De 17 projekter har peget på konkrete lovgivningsmæssige barrierer, som de oplever som en stopklods for lokal udvikling og idérigdom. Bl.a. er der ønsker om</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablering af nye, attraktive boligtyper i bofællesskaber • Erhvervsudvikling fx ved havne • Infrastruktur til fælles lokale energiløsninger. <p>Ønskerne om lovfritagelse i de konkrete projekter handler blandt andet om at blive fritaget for regler i planloven, naturbeskyttelsesloven – herunder strandbeskyttelseslinjen – samt varmforsyningsloven.</p>
<p>Øvrig information</p>	<p>Grønne øer - med egen energiforsyning</p> <p>Venøl har deltaget i et grønt omstillingsprojekt iværksat af EU kommissionen. Projektet har netop haft en ny runde og søgt flere øer som kan få teknisk hjælp i bestræbelserne på at blive CO2-neutral og/eller selvforsynende. Der var frist 6. oktober for at komme med i ansøgningsrunden til CE4EU Islands (Clean Energy for EU Islands), som projektet hedder, og jeg ved at Fejøl har søgt.</p>

	<p>Desuden har Ærø søgt, ved jeg fra Thomas Estrup, og han er interesseret i at få flere øer med i det sydfynske øhav.</p> <p>I en parallel indsats, ISLET, er der mulighed for at deltage i et energinetværk for øer. Det kan være online, hvor man følger projektet, men der er også mulighed for at afholde en workshop med assistance fra fx Samsø Energiakademi.</p> <p>Er der interesse for dette?</p>
<p>Øvrig information</p>	<p>Årets Ø og samarbejde med Forenet Kredit</p> <p>Årets Ø blev som I nok ved, Omø. Tillykke til Omø og til Fur og Hjarnø som også var nomineret.</p> <p>SaDS samarbejder med Forenet Kredit om Årets Ø. Kirsten og Dorte sidder i komiteen, Ann-Britt i projektgruppen.</p> <p>Temaet for 2024 offentliggøres her i november. Hvert andet år afholdes konference (dvs. i 2025). Forenet Kredit deltager med et oplæg på boligseminaret i november.</p>
<p>SaDS</p>	<p>Bestyrelsesarbejdet</p> <p>Øget driftsstøtte til sekretariatet Heldigvis har vi fået 100.000 mere til vores drift på finansloven, så vi nu bliver støttet med 1,8 mio. kr. pr. år.</p> <p>Boligseminar i slutnovember Som I hørte tidligere i dag, har vi besluttet – i regi af projekt om netværk og synlighed - at bruge ressourcer på netværksmøde om boliger, og boligformer. Det afholdes den 29.-30 november i Horsens. Der er stadig ledige pladser – frist for tilmelding den 20. nov.</p> <p>Fødevarerenetværk Vi har overtaget et restbeløb fra Småøernes Fødevarerenetværk, som vi vil anvende til et netværksmøde for</p>

	<p>fødevarereproducenter. Datoen er endnu ikke fastsat, men vi forventer at det bliver i 2024.</p> <p>Digitalisering af bogholderi Loven siger at vi efter 1. januar skal lave 100% digital bogføring, og for at komme i gang med det, har vi besluttet at knytte en ekspert på den opgave til vores sekretariat. Vi er i gang med at få en aftale i stand med en kompetent person.</p>
SaDS	<p>50 års jubilæum</p> <p>I marts næste år er det 50 år siden at Sammenslutningen af Danske Småøer blev stiftet, og det vil vi naturligvis markere. Vi vil fejre det på Strynø når vi holder generalforsamling i maj - sådan som også jubilæet for 10 år siden blev det, og vi arbejder på at vi til næste år sammen med Udvalg for Småøer kan afholde en høring på Christiansborg om øernes forhold generelt. Det er også i lighed med fejringen for 10 år siden.</p> <p>Vi har sendt en ansøgning afsted til Landdistriktspuljens Østøtte og håber at få midler den vej. Hvis det lykkes, vil vi bl.a. være synlige og deltage i en række folkemøder rundt i landet.</p>
SaDS	<p>Kommende arrangementer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Boligseminar, 12-12 netværksmøde d. 29.-30. nov. i Horsens • Jubilæum i marts 2024 • Generalforsamling på Strynø d. 24.-26. maj 2024 <p>Mere i 2024 ...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fødevarerenetværksmøde • Planlovsseminar